

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Druk nr 1947

Warszawa, 11 października 2017 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o ustanowieniu Narodowego Dnia
Pamięci Polaków ratujących Żydów
podczas II wojny światowej.**

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do reprezentowania mojego stanowiska w toku prac nad projektem ustawy upoważniam Pana Wojciecha Kolarskiego - Podsekretarza Stanu w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Z wyrazami szacunku

(-) Andrzej Duda

USTAWA

z dnia 2017 r.

o ustanowieniu Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów podczas II wojny światowej

W hołdzie Polakom – bohaterom, którzy w akcie heroicznej odwagi, niebywałego męstwa, współczucia i solidarności międzyludzkiej, wierni najwyższym wartościom etycznym, nakazom chrześcijańskiego miłosierdzia oraz etosowi suwerennej Polski – Rzeczypospolitej Przyjaciół, ratowali swoich żydowskich bliźnich od Zagłady – stanowi się, co następuje:

Art. 1. Dzień 17 marca ustanawia się Narodowym Dniem Pamięci Polaków ratujących Żydów podczas II wojny światowej.

Art. 2. Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów podczas II wojny światowej jest świętem państwowym.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Celem niniejszego projektu jest ustanowienie dnia 17 marca Narodowym Dniem Pamięci Polaków ratujących Żydów podczas II wojny światowej, jako święta państwowego.

Ustanowienie Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów podczas II wojny światowej jest wyrazem hołdu dla wszystkich, także nieznanymi z imienia i nazwiska, obywateli Rzeczypospolitej, którzy przeciwstawili się terrorowi niemieckich nazistów, z narażeniem życia własnego i swoich bliskich udzielając pomocy prześladowanym bliźnim. Dzisiaj suwerenna Polska, chcąc uczcić pamięć milionów ofiar Zagłady i rodaków, którzy spieszyli im na ratunek, czuje się zobowiązana do strzeżenia prawdy o tym, co zdarzyło się podczas okupacji naszego kraju przez hitlerowską III Rzeszę.

Rzeczpospolita przez tysiąc lat była dla Żydów bezpiecznym, gościnnym domem – ziemią Polin. Nasze narody żyły w jednym kraju. Byliśmy współobywatelami, sąsiadami, choć wyznawaliśmy różne religie i mówiliśmy innymi językami. Dziś jesteśmy spadkobiercami naszej wspólnej polsko-żydowskiej historii i dziedzicami Rzeczypospolitej Przyjaciół. Łączy nas przywiązanie do wspólnych wartości i bliskie, serdeczne więzi oraz wola pielęgnowania pamięci o dramatycznym losie, którego razem doświadczyliśmy.

W 1939 roku Rzeczpospolita utraciła niepodległość za sprawą agresji nazistowskich Niemiec i Rosji sowieckiej. Blisko połowa terytorium Polski znalazła się pod okupacją hitlerowską. W zniewolonym kraju Niemcy stworzyli fabryki śmierci i rozpoczęli Holokaust – najstraszliwszą zbrodnię w dziejach ludzkości. Na okupowanych ziemiach polskich za wszelką pomoc udzielaną Żydom groziła kara śmierci. Trzecie rozporządzenie o ograniczeniu pobytu w Generalnym Gubernatorstwie, wydane przez Hansa Franka 15 października 1941 roku, stanowiło, iż „Żydzi, którzy bez upoważnienia opuszczają wyznaczoną im dzielnicę, podlegają karze śmierci. Tej samej karze podlegają osoby, które takim Żydom świadomie dają kryjówkę. [...] Podżegacze i pomocnicy podlegają takiej samej karze jak sprawca, czyn usiłowany karany będzie jak dokonany.”. Śmiercią zagrożony był nawet najdrobniejszy przejaw pomocy Żydom: podanie wody lub pożywienia, wskazanie bezpiecznej drogi.

Jednak nawet wówczas, w skrajnie ciężkich warunkach bezwzględnej grabieży, okrutnego terroru i planowej eksterminacji, obywatele Rzeczypospolitej trwali w oporze przeciw okupantom. Tysiące Polaków, kierując się chrześcijańską miłością bliźniego

i solidarnością międzyludzką, z narażeniem życia własnego i swoich bliskich, podejmowało ogromne ryzyko, ratując Żydów od śmierci z rąk Niemców.

Utworzona 75 lat temu Rada Pomocy Żydom przy Delegaturze Rządu na Kraj, kryptonim „Żegota”, niosła pomoc uwięzionym w gettach oraz ukrywającym się poza nimi. Jej działacze, należący do różnych środowisk politycznych, od prawicy do lewicy, tacy jak Zofia Kossak i Irena Sendlerowa, we współpracy ze świeckimi i zakonnymi zakładami opiekuńczymi, ocalili kilka tysięcy żydowskich dzieci. Raporty emisariusza polskiego podziemia, Jana Karskiego, oraz dobrowolnego więźnia KL Auschwitz, rotmistrza Witolda Pileckiego, jako pierwsze niosły światu prawdę o Zagładzie, dokonywanej przez Niemców.

Polacy ratujący Żydów są dumą Rzeczypospolitej, należą do najwybitniejszych bohaterów czasu wojny, na równi z żołnierzami Armii Krajowej i wszystkimi członkami konspiracji, którzy poprzez walkę zbrojną i tajną działalność cywilną przeciwstawiali się okupantom. Kiedy Rzeczypospolitej odebrano niepodległość, to oni wzięli na siebie odpowiedzialność za życie i bezpieczeństwo żydowskich współobywateli, dochowując wierności wartościom i zasadom, stanowiącym fundament naszego państwa. Narażając własne życie, a także życie swoich najbliższych, aktywnie przeciwstawili się hitlerowskiemu barbarzyństwu, broniąc elementarnych praw ludzkich, zanegowanych i podeptanych przez III Rzeszę: prawa człowieka do życia, godności i wolności.

Za tę heroiczną postawę i wzajemną solidarność zarówno ukrywający, jak i ukrywani płacili często najwyższą cenę śmierci. Niezliczeni Polacy, którzy udzielili schronienia żydowskim przyjaciom, sąsiadom lub nieznanym uciekinierom, zostali straceni. Przykład tego najwyższego poświęcenia i symbol martyrologii Polaków ratujących Żydów stanowi rodzina Ulmów, nazywana Samarytanami z Markowej, bestialsko zgładzona razem z ukrywanych przez siebie Żydami. Niemiecka żandarmeria z posterunku w Łańcucie zamordowała Józefa Ulmę, jego ciężarną żonę Wiktorię i sześcioro ich małoletnich dzieci oraz ośmioro ukrywanych przez nich Żydów: Gołdę Grünfeld, Leę Didner z córeczką oraz Saula Goldmana i jego czterech synów.

Właśnie w Markowej, z inicjatywy władz lokalnych i społeczności Podkarpacia, powstało Muzeum Polaków Ratujących Żydów imienia Rodziny Ulmów. Otwarcie tej instytucji w dniu 17 marca 2016 roku było przełomem w dziele przywracania pamięci o naszych bohaterskich rodakach, którzy nieśli pomoc żydowskim współobywatelom. Dzięki Muzeum w Markowej świat odkrywa dziś na nowo ten zapomniany do niedawna rozdział wspólnych dziejów Polaków i Żydów. Właśnie do daty otwarcia tej placówki nawiązuję

ustanowienie dnia 17 marca Narodowym Dniem Pamięci Polaków ratujących Żydów podczas II wojny światowej.

Zagłada zgotowana Żydom przez nazistowskie Niemcy i heroizm naszych rodaków ratujących żydowskich współobywateli stanowią bardzo ważny element historii narodu polskiego. Te tragiczne, wspólne doświadczenia łączą Polaków i Żydów. Dlatego dla naszej wspólnej polsko-żydowskiej przyszłości, opartej na braterstwie i solidarności, zasadniczą wagę ma prawda i pamięć o nich. Na dzisiejszym pokoleniu spoczywa niezwykle odpowiedzialne zadanie upowszechniania rzetelnej wiedzy o tamtych wydarzeniach i ukazywania światu zapomnianych bohaterów II wojny światowej, którzy w godzinie ostatecznej próby nie zawahali się podjąć największego ryzyka dla ocalenia bliźnich. Należy uhonorowanie heroicznych czynów rodaków, którzy aktywnie przeciwstawili się zbrodniczemu planowi III Rzeszy Niemieckiej, jest naszą – współczesnych Polaków – zaszczytną powinnością.

Projekt ustawy wywoła pozytywne skutki społeczne.

Projekt ustawy nie pociąga za sobą obciążenia budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Ustanawianie świąt i dni wolnych od pracy należy do wyłącznych kompetencji krajów członkowskich Unii Europejskiej i nie jest regulowane prawem Unii Europejskiej.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.